

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ҚЫЛМЫСТЫЛЫҚПЕН КҮРЕС МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ ЖӨНІНДІГІ
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР ПО ИЗУЧЕНИЮ ПРОБЛЕМ
БОРЬБЫ С ПРЕСТУПНОСТЬЮ

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ
КАФЕДРА УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И
КРИМИНАЛИСТИКИ

**«ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУДІҢ
ЖӘНЕ КРИМИНАЛИСТИКАНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»**
*атты Қазақстан халқының бірлігі мерекесіне арналған жоғары оқу
орындарының арасындағы жыл сайынғы магистранттар мен
студенттердің ғылыми конференциясының*
МАТЕРИАЛДАРЫ

30 сәуір 2013 жыл

VII Шығарылым

МАТЕРИАЛЫ

*Ежегодной Межвузовской научной конференции
магистрантов и студентов, посвященной Празднику
единства народа Казахстана*

**«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА,
УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И КРИМИНАЛИСТИКИ»**

30 апреля 2013 года

VI Выпуск

Алматы қаласы

город Алматы

Проведение ежегодной межвузовской научной конференции и публикация материалов осуществлены в рамках 1342/ГФ «Разработка криминалистических технологий при расследовании преступлений в условиях глобализации»

Ответственный редактор

д.ю.н., профессор Р.Е. Джансараева

Члены редколлегии:

к.ю.н., доцент Б.М. Жугралина

к.ю.н., доцент А.Д. Байсалов

старший преподаватель М.Е. Акболатова

магистр юридических наук, ассистент Л. Бисенғали

А__ **Актуальные** проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики: материалы ежегодной межвуз. науч. конф. магистрантов и студ., посвященной Празднику единства народа Казахстана. 30 апреля 2013 г. – Алматы: Казак университеті, 2013. - 212 с.

ISBN

В сборнике представлены научные доклады участников ежегодной межвузовской научной конференции «Актуальные проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики», организованной Научно-исследовательским центром по изучению проблем борьбы с преступностью и кафедрой уголовного права, уголовного процесса и криминалистики юридического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби. В научных докладах магистрантов и студентов поднимаются и актуализируются современные проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики, проблемы гуманизации уголовной политики и другие.

Материалы конференции адресуются студентам, магистрантам, докторантам, преподавателям, а также всем тем, кто интересуется вопросами научного решения актуальных проблем уголовно-правовых дисциплин.

**УДК
ББК**

*Абен Т.А.,
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
заң факультетінің 3 курс студенті*

Ғылыми жетекшісі: құқық магистрі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультеті қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының ассистенті Арын А.А.

**ЖЕКЕ БАСЫ БЕЛГІСІЗ МӘЙІТТЕРДІ КРИМИНАЛИСТИКАЛЫҚ
ЕСЕПКЕ АЛУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

Жеке басы белгісіз мәйіттерді анықтау қазіргі жағдайдың қиын криминогендік ахуалында құқық қорғау органының жедел-ізвестіру және тергеу қызметінің әлсіз буыны болып тұр.

Жеке басы белгісіз мәйіттерді анықтау және оларды тану тек қана Ресей үшін ғана емес сонымен қатар Қазақстан үшін де өзекті және ауқымды мәселелердің бірі. Соған дәлел, соңғы келіп түскен ақпар бұл – осы жылдың 6 сәуірінде 15 сағат 55 минутта Еңбекшіқазақ ауданы, Таутургень кентінен табылған жеке басы белгісіз мәйітті.

Тергеушілердің, сот сарапшыларының тәжірибесінде анықталмаған мәйіттерді анықтауда объектінің шіріп бұзылуымен байланысты идентификациялауда қиындықтар туындайды. Жеке басы белгісіз мәйіттерді идентификациялау барысында туындайтын аталған қиындықтар жеке басы белгісіз мәйіттерді идентификациялаудың қолданыстағы және жаңа пайда болған әдістемелерінің әрқашан жетіліп отыруын қажет ететіндігін көрсетеді.

Қазіргі таңда анықталмаған мәйіттің жеке басын анықтау жедел-ізвестіру, дактилоскопиялық, ақпараттық- анықтамалық, тергеу және сот сараптамалық әдістер бойынша жүзеге асырылады [1].

ҚР ІІБ-нің мәліметтері бойынша соңғы 2007-2010 ж.ж. аралығында тіркеуге жеке басы белгісіз 4662 мәйіт танылмаған, оның ішінде 1683 анықталмаған болып тіркелді. 2005 ж. – 362, 2006 ж.- 404, 2007 ж. – 439, 2008 ж.- 478 белгісіз азаматтардың жеке басы анықталмады.

Бұл мәліметтер тек тіркелген жеке басы белгісіз мәйіттердің ғана саны. Ал қаншама жеке басы белгісіз мәйіттер мәйітханаларда тіркелемей зираттарға көміліп жатыр.

Жеке басы белгісіз мәйіттерді мәйітхана ұстау - оларды сақтауға байланысты, бірақ, әдетте 7 күн сақталуы тиіс (заңда көрсетілген ереже жағдайларды қоспағанда). Себебі, бұл уақыт аралығында оны туған-туыстары, жақындары іздеп келуі мүмкін. Ал біз білетіндей, тәжірибеде анықталмаған мәйітті 7 күнге дейін ұстамау өте сирек кездеседі, оның өзі тергеу ісімен байланысты болған жағдайларда ғана [2].

Жеке басы белгісіз мәйіттерді тіркеуді жүзеге асыру:

1. Известіру картотекалары толтырылуы тиіс, оның тану картасының оң жақ жоғары бұрышында орналасқан немесе деректер банкіне енгізілген

соң алғашқы есепке алу құжатына берілетін жеке нөмірі беріледі. Олар ерлерге және әйелдерге бөлек болады.

2. Кәртішкеде жылдың тоқсаны және жылдың ақырғы екі саны көрсетіледі, мәйіттердің табылған уақытын көрсетеді, әрі қарай формулада жасы, одан соң бойы көрсетіледі, аяқ киім мөлшерін анықтау параметрлері көрсетіледі.

3. Татуировкалар, операция іздері, кесіліп алынған дене мүшелері, ағзалық кемшіліктері, даму ақауы, протездері адам денесінің сұлбесінде керекті сандарды дөңгелетіп белгілеу арқылы көрсетіледі. Белгілік таңбаның орналасуы жөнінде анық ақпарат жоқ болса, олар тану картасы сол жақтағы төменгі көрсетіледі.

4. Тістердің жағдайын белгілеу ережесі көрсетіледі.

5. Есептік құжаттардың нысандары:

- 1) бірыңғай үлгідегі тану картасы;
- 2) бақылау кәртішкесі;
- 3) іздеуді тоқтату туралы қаулы;
- 4) есепке алудан шығару туралы хабар;
- 5) мемлекетаралық іздеу жариялау туралы қаулы;
- 6) ізделушіге арналған статистикалық кәртішке [3].

Есепке алу құжаттарының барлық нысандарына адамдардың мәйіттерін анықтау бойынша іздестіру ісін бастау туралы қаулыларды бекіткен лауазымды тұлғалар қол қояды және прокурор келісімін бергеннен кейін келесі жұмыс күнінен кешіктірмей, Комитеттің аумақтық органына тіркеу үшін ұсынылады. Анықталмаған мәйіттердің тұлғаларын анықтау бойынша істерді әскери және көліктік аумақтық органдармен қатар, аумақтық органмен немесе аудандық және оларға теңестірілген прокуратуралардан орын ауыстырып келген олардың қызметкерлерімен анықталмаған мәйіттердің тұлғасын анықтау бойынша істерді жүзеге асырады. Бірақ, тәжірибеден көріп отырғанымыздай бұл құжаттардың 50% да толтырылмай, іске аспайтын кездер аз емес.

Атап айтқанда, зерттеу объектісінің келесідей жағдайлары кездеседі:

- а) өзгеріссіз мәйіт;
- б) аздаған сыртқы беп-әлпет өзгерістеріне ұшыраған мәйіт;
- в) бет-әлпетінің айтарлықтай өзгеріске ұшыраған мәйіт;
- г) шіріген, қаңқаланған мәйіт;
- д) фрагменттелген мәйіт.

Егер аталған тіркеулер жүзеге асып, мәйітті идентификациялау жеткілікті деңгейде жүзеге асса онда онда бұл мемлекетіміздегі қылмыстың ашылуына да зор үлесін тигізер еді. Бұл, ең алдымен мәйіттің жеке басын анықтауда айтарлықтай кемшіліктердің болуымен түсіндіріледі.

Оқиға болған жерді және мәйітті қарау сот – медицина сарапшыларының және криминалист сарапшылардың қатысуынсыз, көбіне түнгі уақытта, қиыр түпкірлердегі ауылдарда немесе тауларда жүргізіледі. Сот- сарапшылар мекемесінің денсаулық сақтау министрлігімен өзара байланысы жеткілікті деңгейде жүзеге аспайды. Сұрау алынған 70%

тергеушілердің және сарапшылардың сұрау нәтижелері бойынша «Денсаулық сақтау министрлігі» мен ҚР ІІ-нің ведомстволық нормативтік актілерінің сәйкессіздігінен бұндай жағдай туындап отыр деген қорытындыға келді [4].

Қорытындылай келе, аталған мәйіттерді жедел анықтап және дұрыс тіркеуге алу үшін:

– аздаған сыртқы беп-әлпет өзгерістеріне ұшыраған мәйітті, ең алдымен, тез және нақты нәтиже беретін әдістер қолданылу керек: жедел тану, хабар-ошарсыз кеткен тұлғалардың тіркеуінен автоматтандырылған ауқымды тексеру жүргізу, дактилоскопиялық және идентификациялық жүйеден автоматтандырылған тексеру жүргізу;

– бет-әлпеті айтарлықтай өзгеріске ұшыраған мәйітті идентификациялау барысында алдеқайда ауқымдырақ сараптамалық әдістерді қолдану қажет: бас-сүйегін реконструкциялау және оның суретін тірі қалыптағы суреттермен салыстыру, ДНК анализына жіберу және өзге де әдістерді қолдану ұсынылады.

Жалпы кез-келген жеке басы белгісіз мәйітті анықтау үшін мемлекетімізде сот-сараптама жүйесінің жеке басы белгісіз мәйіттерді дактилоскопиялық, портреттік, дентальді идентификациялауды жүзеге асыруды жетілдіру қажет. Сонымен қатар, кез-келген әдісті қолдану немесе әдістер кешенін қолдану мүмкіндігін, тірі кезіндегі саусақ іздері, суреттер, рентгенораммалар, одонтограммалар арқылы идентификациялауды қолдануды енгізу қажет деп ойлаймыз. Себебі, бұл тек анықталмаған мәйіттердің жеке басын анықтау үшін ғана емес, сонымен қатар ҚР-дағы қылмыспен күрестің тиімді жолдарының бірі деп ойлаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1) Жәкішев Е.Ф. Криминалистика оқулық. Алматы. Қазақ университеті. 2005ж
- 2) Қазақстан Республикасының Қылмыстық Іс жүргізу Кодексі
- 3) Ә.А. Исаев Криминалистика. Оқулық. Алматы 2005
- 4) Н.С. Темірболат. Криминалистика бойынша оқулық. Алматы, 2005

СОДЕРЖАНИЕ

Абдрахман А.Д. Қылмыстан сақтандыру және сот билігі.....	
Абдрахметова А., Жоламанова Н. Адвокаттық қызметті ұйымдастыру.....	
Абен Т.А. Жеке басы белгісіз мәйіттерді криминалистикалық есепке алудың мәселелері.....	
Адамбеков А.А. Қазақстандағы ювеналды юстицияның дамуы және қызмет атқару ерекшеліктері.....	
Айнакулова Д. Этика адвоката.....	
Асқарқызы Ә. Кісі өлтірудің тергеу әрекеттерінің ерекшеліктері.....	
Асубаева А.С. Криминалистикалық одорологияның қылмысты ашудағы маңызы.....	
Асубаева А., Джаугаштина А. Қылмыстық сот ісін жүргізуде бәсекелестік принципінің қылмыстық процессуалдық мәселелері.....	
Әбдіқожаева А., Базарлинова А. Адвокаттық құпия және адвокаттың кәсіби әдебі.....	
Әшімбаева А.М. Проблемные вопросы уголовно-правовой и криминалистической характеристик угона и кражи транспортных средств.....	
Байбалаев А.Б. Кәметке толмағандардың құқық бұзуға бейім мінез-құлқы және оның алдын алудың проблемалары.....	
Баймбетова Л.Т. Криминалистикалық болжамдар және олардың қылмыстарды ашу мен тергеудегі рөлі.....	
Байшуахов А.М. Специфика судебной речи.....	
Балтабаев А.Ғ. Бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі ұйымдасқан қылмыстық топтардың тарабынан орын алатын бопсалау қылмысымен күресу болып табылады.....	
Болатбекқызы Ә. Адамның аяқ іздерін зерттеудің мәселелері.....	
Бураханова А.Н. Некоторые особенности женской преступности.....	
Дарибаева Қ.Б. Жаңа құқықтық саясат тұжырымдамасы.....	
Даутова Н. Судебное красноречие.....	
Даутова Н. Некоторые особенности допроса как разновидности общения... ..	
Джаугаштина А.К. Хабар-ошарсыз кеткен тұлғаларды криминалистикалық есепке алудың мәселелері.....	
Dzhumakhanbetova E. Qualification of an unfinished crime.....	
Дүйсенбай Р.М. Тонау бойынша жүргізілетін алғашқы және кейінгі тергеу әрекеттері мен жедел-ізвестіру шаралары.....	
Ем М. Проблемы участия законного представителя в допросе несовершеннолетнего подозреваемого, обвиняемого на предварительном расследовании.....	
Ералиева К.Ш. Проблемы прокурорского надзора за законностью исполнительного производства.....	
Естібай А.А. Проблемы педофилии среди молодежи.....	
Жұмақұлова А.М. Ақша белгілерінің техника – криминалистикалық сараптамасы.....	

Жумаханова Х.Ж. Телефонды сөйлесімдерді тындаудың құқықтық аспектілері.....	
Жумаханова Х.Ж. Қорқорды қорғайтындар «қор» болды.....	
Ибраева А.Ч. Проблемы профилактики преступлений, совершаемых детьми с девиантным поведением.....	
Ибрашев Н.М. Қорқытып алушылық қылмысы бойынша кейінгі тергеу әрекеттерінің тактикалық ерекшеліктері.....	
Ильяшева Д.Б. Адвокатская тайна.....	
Итахунова Г. К вопросам предупреждения насилия над женщинами.....	
Кабен Н. Проблемы предупреждения женской преступности.....	
Каймулдинова П. Трасология.....	
Калилаханов А. Значение обвинительной речи прокурора в судебном разбирательстве.....	
Кожаметова А. Участие адвоката в гражданском процессе.....	
Кудабаева А.Б. Кәмілеттік жасқа толмағандардан жауап алудың ерекшелігі.....	
Кусаинов А.Г. Доказательственная речь (как должна звучать убедительная речь).....	
Макрушин А.О. Виды судебных речей и их особенности.....	
Малқарбаева М. Общеуголовная корыстная преступность.....	
Мәулен Қ.Ә. Ізін суытпай қылмыстарды тергеудің әдістемесі.....	
Мірәлиева М., Үмбет А. Қазақстан Республикасында адвокаттық қызметінің мәселелері.....	
Мукажан А. Проблемные вопросы квалификации хулиганства.....	
Муратова А. Қазақстан Республикасында кәмілетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығы.....	
Нұрланұлы Б. Қылмыстан сақтандырудың жүйеленуі.....	
Омарова М.С. Қазақстан Республикасы прокуратура органдарының биліктің басқа да тармақтарымен өзара байланысы.....	
Омарова Н., Омарова М. Шет мемлекеттеріндегі адвокатура және адвокаттардың құқықтық жағдайы.....	
Өрісбаева З.Т. Жол-көлік оқиғасын тергеу әдістемесі.....	
Сағынаева Ұ.С. Криминалистикалық есепке алу және оның қылмысты ашу мен тергеудегі рөлі.....	
Сағынбаева Ә.Е. Қылмыстық заңды дамыту – негізгі құқықтық қажеттілік.....	
Сандықбаева А. Причины и условия преступности несовершеннолетних.....	
Сатыбалдина С.К. Тінту тактикасының ерекшеліктері.....	
Сембай Д. Жауап алу тактикасының ерекшеліктері. Кәмілет жасқа толмағандардан жауап алу немесе жауап алғанда қолданылатын тактикалық әдістер.....	
Серик М.Т. Обстоятельства, исключющие участие адвоката в качестве защитника.....	
Серікбаев А.М. Криминалистикалық одорология және оның қылмыстарды ашу мен тергеудегі маңызы.....	

Тастанов А.Д. Азаматтық істер бойынша адвокат өкілдің рөлі: құқықтық негіздемелері.....	
Тойшыбаева А. Судебная речь.....	
Торбек А.С. Адвокат в уголовном процессе.....	
Төлмұратова А.Т. Адвокаттық құпия.....	
Халимназаров Б. Некоторые вопросы деятельности органов прокуратуры в Республике Казахстан.....	
Хильман А.И. Телефонды сөйлесімдерді криминалистикалық қамтамасыз ету.....	
Шарафи С. Проблемы оперативно-розыскной деятельности.....	
Шукуралиев Ф. Некоторые вопросы модернизации правоохранительной системы.....	
Ягмусова А. Эвтаназия: проблемы квалификации и правового закрепления...	

